

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

УЧЕБНА ПРОГРАМА

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ОБУЧАВАЩИТЕ СЕ ПО
ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ“

Приета на секционен съвет №1/11.09.2017 г.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

СЕКЦИЯ „БЪЛГАРСКИ ЕЗИК“

- 1. Наименование на дисциплината**
Български език – програма „Еразъм“
- 2. Вид на дисциплината:**
Избираема
- 3. Образователна степен на обучението:**
- 4. Продължителност на обучение:**
1 семестър
- 5. Хорариум:**
30 часа семинарни упражнения
- 6. Помощни средства и инструменти за преподаване:**
Мултимедийни презентации, дискусии, ролеви модели на ситуации, интерактивни методи на работа
- 7. Форми на оценяване:**
Устни изпитвания и семестриален тест
- 8. Аспекти при формиране на оценката:**
Участие в дискусии и презентации.
- 9. Водещи преподаватели:**
Дисциплината се води от хабилитирани преподаватели, доктори по специалността и магистри с педагогическа правоспособност.
- 10. Формиране на оценка:**
Оценката (Q) се формира от оценките от устни изпитвания и оценката от семестриалния тест:
$$Q = 0,2 \times a + 0,2 \times a_1 + 0,3 \times a_2 + 0,3 \times v$$

a – първо устно изпитване, a₁ – второ устно изпитване, a₂ – трето устно изпитване, v – семестриален тест.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

АНОТАЦИЯ

Дисциплината се използва за придобиване на теоретични знания и комуникативни умения за успешна комуникация в специализирана медицинска среда. Съобразена е с необходимите умения за придобиване на езиково ниво В1 и основна медицинска лексика съгласно изискванията на европейския езиков стандарт. Тематичното разпределение на семинарните знания следва спецификата на говоримия и писмения български език, на професионалната лексика. Темите са с практико-приложна насоченост. Свързани са с езика на медицината.

ЦЕЛИ И ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

Цели:

Изграждане и развитие на специфична комуникативна компетентност при академична реализация в теорията и практиката.

Задачи:

- системно изучаване на фонетиката, морфологията, лексикологията и синтаксиса на българския език и практическо приложение на теоретичните знания в реални езикови ситуации;
- усвояване на терминологичен минимум;
- усъвършенстване на произношението и артикулацията;
- създаване на умения за работа с терминологичен и тълковен речник;
- изграждане на умения за четене, разбиране и възпроизвеждане на текстове, свързани с медицинската наука;
- усъвършенстване на умението ясно и обосновано да се изразява собствено мнение както в устна, така и в писмена форма;
- усвояване на правоговорните и правописните езикови норми;
- изграждане на умения да се прилага информацията, усвоена в обучението по български език, при обучението по други учебни дисциплини.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След приключване на езиковия курс обучаващите се трябва да имат следните познания и умения:

- говорене: способност да се реагират адекватно и пълноценно, като се говори уверено и компетентно по различни теми на ясен и добре организиран български език; владеене на езикови средства за изразяване на различни езикови модалности;

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

относително свободно бравене както с често срещана, така и със специфична терминология от специалността; чисто произношение и добра артикулация;

- слушане: демонстриране на висока компетентност и умения за трансформиране чрез перифраза на слухово възприета информация; способност да се водят записки по време на слушане; умение да се разбира слухово възприет текст и успешно изпълнение на различни езикови задачи, свързани с чутия текст;

- четене: умение да се разбират различни стилистично маркирани текстове; осъзнаване на загатнатото в текста, разликите в сила и идентифициране на смислово подчертаване;

- писане: умение да се пише на ясен, точен, добре структуриран български език; способност да се създава текст, изискващ сравнително добро владение на общолексикални и терминологични средства, обслужващи професионални теми от областта на специалността.

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Курс	I семестър	Брой часове седмично
Български език за обучаващите се по програма „Еразъм“	I курс	30	2

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

АКАДЕМИЧЕН СТАНДАРТ ЗА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА

**ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЦИПЛИНАТА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА
ЗА ОБУЧАВАЩИТЕ СЕ ПО ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ“**

1. Цел на обучението по дисциплината

Употребата на езика за медицински цели да е съобразена с необходимостите на обучаващите се – изграждане и развитие на специфична комуникативна компетентност при академична реализация в теорията и практиката на специалността. Тази цел е в колаборация с мисията и концепцията на

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

университета за провеждане „на държавната политика за развитието на висшето медицинско образование и медицинската наука“.

2. Учебно съдържание на дисциплината

Виж: Приложение №2.

3. Предпоставки

Обучаващите се трябва да са овладели знания и умения за пълноценно общуване на български език в сферата на всекидневния живот; да притежават основни знания и умения за специфична комуникация в медицинската теория и практика (терминологичен минимум, способност да разбират, анализират и възпроизвеждат кратки специализирани научни текстове). Ниво В1 и основна специализирана медицинска лексика.

4. Академични ресурси

Дисциплината се води от хабилитирани преподаватели, доктори по специалността и магистри с педагогическа правоспособност.

5. Материални ресурси

Оборудвани кабинети с аудио-визуална техника. Учебници и учебни помагала.

6. Семинарни упражнения

Упражненията се провеждат в стандартни групи. Включени са занятия за усвояване на нови знания, при които не се изисква предварителна подготовка на студента, занятия за упражнения и затвърждаване на новите знания и занятия за обобщаване и преговор. Поставят се самостоятелни индивидуални и екипни задачи. Усвоените знания се проверяват с устни изпитвания и тестове.

7. Информационни ресурси. Основна литература. Сайтове

Осигуряват се учебници, помагала, презентации и работни материали за обучаващите се.

Учебници и помагала

Дечев, Иван, Андония Куцарова, Антоанета Краевска, Мая Андонова. Български език за чужденци. Специализиран учебник за медици. Пловдив, 2017 г.

Димитрова, М. и колектив. Български език за чужденци. Учебно помагало, Пловдив: Студио 18, 2017

Желязкова, Д. и Н. Янкова. Помагало по български език като чужд за студенти по дентална медицина, Пловдив, 2017

Кръстева, М. и колектив. Български език за чуждестранни студенти по фармация, Пловдив: Студио 18, 2017

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Мишиева, Д. и колектив. Граматични въпроси на медицинския текст. Учебник по български език за чуждестранни студенти и специализанти – медици, стоматолози и фармацевти. Пловдив, 2014

Паскалева, Д. Български език като чужд за напреднали

Петрова, С. и колектив. Учете български език, София: Д-р Иван Богоров, 2004

Тачева, В. Български език за медицински цели. Стено, Варна, 2000

Материали на преподаватели от ДЕСО

Други актуални учебници и помагала по избор на преподавателите.

8. Контролни работи

Тест за оформяне на финална оценка.

9. Самостоятелна подготовка и извънаудиторна работа на студента

Поставяне на индивидуални или групови задачи на обучаващите се.

10. Сътрудничество между студенти и преподавателски екип

Обучаващите се имат осигурени часове за консултации и осигурена обратна връзка с преподавателя.

Стандарти за оценяване

Виж: Приложение №2

11. Формиране оценка

Оценката (Q) се формира от оценките от устни изпитвания и оценката от семестриалния тест:

$$Q = 0,2 \times a + 0,2 \times a1 + 0,3 \times a2 + 0,3 \times v$$

a – първо устно изпитване, a1 – второ устно изпитване, a2 – трето устно изпитване, v – семестриален тест.

ПРИЛОЖЕНИЕ №2

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

**ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ОБУЧАВАЩИТЕ СЕ ПО ПРОГРАМА
„ЕРАЗЪМ“**

№	Тема	Брой часове
I	Азбука	2
II	Запознаване. Глаголите „съм“ и „казвам се“. Лични	2

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

	местоимения – ИП	
III	Въпроси с частица „ли“. Въпроси с въпросителни думи. Родина, националности, професии. Комуникация	2
IV	Текстове за адаптация. Съществително име. Членуване и бройна форма на съществителни имена. Показателни местоимения. Комуникация	2
V	Глаголът „търся“. Глаголите „има“ и „ням“ . Числителни бройни. Комуникация	2
VI	Текстове за адаптация. Трето спрежение на глаголите. Глаголите „мога“, „трябва“ и „искам“. Комуникация	2
VII	Текстове за адаптация. Лични местоимения – винителен падеж и дателен падеж. Пространствени предлози	2
VIII	Комуникация. Текстове с медицинска насоченост. Притежателни местоимения – пълни и кратки форми. Прилагателни имена – съгласуване, членуване, степенуване. Цветове	2
IX	Първо и второ спрежение на глаголите. Императив. Текстове с медицинска тематика - отработване на фрази с медицинска насоченост в кратки диалози и наративни текстове	2
X	Часовник и време. Синоними и антоними. Числителни редни. Текстове с медицинска тематика - отработване на фрази с медицинска насоченост в кратки диалози и наративни текстове	2
XI	Комуникация. Бъдеще време. Отработване на фрази с медицинска насоченост	2
XII	Комуникация. Животът на медиците. Аорист	2
XIII	Преговор и обобщение	2
XIV	Финален тест	2
XV	Анализ на резултатите от финалния тест.	2

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ПРИЛОЖЕНИЕ №3

**КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ОБУЧАВАЩИТЕ СЕ ПО ПРОГРАМА
„ЕРАЗЪМ“**

Отличен (6)

Усвоени ключови и допълнителни знания; умения за решаване на сложни задачи, изискващи самостоятелно мислене

• ***СЛУШАНЕ***

Обучаващият се демонстрира висока компетентност и умения за трансформиране чрез перифраза на слухово възприета информация. Може да води записки по време на слушане. Може да разбира слухово възприет по-дълъг текст и успешно да изпълнява различни езикови задачи, свързани с чутия текст. Може да следи основните моменти в дълга дискусия, протичаща в негово присъствие. Може да разбира непознатите думи с помощта на контекста, когато се говори по теми, свързани с областта и интересите му.

• ***ЧЕТЕНЕ***

Обучаващият се разбира адаптирани и средни по трудност оригинали текстове, свързани с медицинската наука. Може да разбира различни стилистично маркирани текстове (с акцент върху специализирани научни текстове). Умее да открива загатнатото в текста, разликите в стила и да идентифицира смислово подчертаване. Може да отгатне значението на непознати думи с помощта на контекста и да разбере смисъла на изречението при условие, че темата му е позната.

• ***ПИСАНЕ***

Обучаващият се умее да пише на ясен, точен, добре структуриран български език. Може да създава текст, изискващ добро владение на общолексикални и терминологични средства, обслужващи професионални теми от областта на специалността. Правописът, пунктуацията и оформлението на текстовете са съобразени с книжовноезиковите норми.

• ***ГОВОРЕНЕ:***

Обучаващият се говори уверено и компетентно по различни теми на ясен и добре организиран български език. Способен е да реагира адекватно и пълноценно при диалогично общуване. Владее богат набор от езикови средства за изразяване на различни езикови модалности. Относително свободно борави както с често срещана, така и със специфична терминология от специалността. Произношението е чисто. Артикулацията е добра.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Много добър (5)

Усвоени ключови и допълнителни знания; умения за прилагане на наученото при сложни задачи.

- ***СЛУШАНЕ***

Обучаващият се показва сравнително добра компетентност и умения за трансформиране чрез перифраза на слухово възприета информация. Може да води записки по време на слушане, но се затруднява с идентифицирането на отделни непознатите думи. Може да разбира слухово възприет не много дълъг текст и в голяма степен успешно да изпълнява различни езикови задачи, свързани с чутия текст. Може да следи основните моменти в дълга дискусия, протичаща в негово присъствие, когато се говори по теми, свързани с областта и интересите му.

- ***ЧЕТЕНЕ***

Обучаващият се разбира съществените части на адаптирани и средни по трудност оригинали текстове, свързани с медицинската наука. Среща известни затруднения да открива загатнатото в текста, разликите в стила и да идентифицира смислово подчертаване. Може да отгатне значението на една част от непознатите думи с помощта на контекста и да разбере смисъла на изречението при условие, че темата му е позната.

- ***ПИСАНЕ***

Обучаващият се умее сравнително добре да пише на ясен, точен, добре структуриран български език. Може да създава текст, като проявява самостоятелно мислене и изразява лично мнение. Наблюдават се известни пропуски в овладяването на общолексикалните и терминологичните средства, обслужващи професионални теми от областта на специалността. Правописът, пунктуацията и оформлението на текстовете са съобразени с книжовноезиковите норми, но все още се допускат граматични грешки.

- ***ГОВОРЕНЕ***

Обучаващият се е способен да реагира адекватно и пълноценно при диалогично общуване, но при условие, че събеседникът говори бавно. Може да се изказва сравнително свободно по познати теми и с известни затруднения по непознати теми. Разполага с достатъчен набор от езикови средства за свободно устно общуване, но не е овладял напълно специфичната терминология от специалността. Произношението на отделни думи е неясно. Среща известни затруднения в ритмо-интонационната и акцентна организация на речта, които не затрудняват разбирането.

Добър (4)

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Усвоени ключови и допълнителни знания за решаване на обичайни казуси и задачи.

- ***СЛУШАНЕ***

Обучаващият се разбира най-често употребяваните думи и изрази и малка част от основните моменти в изказването, когато се говори бавно и отчетливо. Може да води записки по време на слушане, но се ограничава с отбелязване само на най-същественото. Може да разбира слухово възприет кратък познат текст, но се затруднява с по-дълги цялости и не успява да изпълни всички езикови задачи, свързани с чутия текст. Трудно се ориентира в непознат текст.

- ***ЧЕТЕНЕ***

Обучаващият се разбира малка част от адаптирани и средни по трудност оригинали текстове, свързани с медицинската наука. Не може да открие загатнатото в текста, разликите в стила и да идентифицира смислово подчертаване. Може да отгатне значението на единични непознати думи с помощта на контекста, но не успява да разбере смисъла на всички изречения. Затруднява се при изпълнението на лингвистичните задачи, свързани със специализиран научен текст.

- ***ПИСАНЕ***

Обучаващият се може да изпълнява кратки писмени езикови задачи. Може да създава цялостен текст само след предварителна подготовка. Наблюдават се съществени пропуски в овладяването на общолексикалните и особено на терминологичните средства, обслужващи професионални теми от областта на специалността. Правописът, пунктуацията и оформлението на текстовете са съобразени до известна степен с основните книжовноезикови норми, но се допускат системни граматични грешки.

- ***ГОВОРЕНЕ***

Обучаващият се е способен да реагира сравнително адекватно и пълноценно при диалогично общуване, но при условие, че събеседникът говори бавно и понякога повтаря казаното. Често прави дълги паузи, за да намери подходящата дума. Може да се изказва по познати теми, но му трябва предварителна подготовка. Разполага с ограничен набор от езикови средства и е овладял около 50 % от заложената в учебната програма специфична терминология от специалността. Произношението на някои думи е неясно или с подчертан акцент. Среща известни затруднения в ритмо-интонационната организация на речта, които на моменти могат да доведат до неразбиране на казаното.

Среден (3)

Усвоени ключови знания и решения на прости задачи

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- **СЛУШАНЕ:**

Обучаващият се разбира малка част от най-често употребяваните думи и изрази и схваща само единични съществени моменти от изказването, когато се говори с много бавно темпо. Затруднява се да води записки по време на слушане, ограничава се с отбелязване само на отделни познати наизустени думи и изрази. Може да разбира слухово възприет съвсем кратък елементарен познат текст. Не успява да се справи с по-дълги цялости и изпълнява само части от езиковите задачи, свързани с чутия текст. Не разбира и не може да изпълнява задачи, свързани с непознато изказване.

- **ЧЕТЕНЕ:**

Обучаващият се разбира малка част от адаптирани специализирани текстове. Не се справя със средни по трудност оригинални текстове, свързани с медицинската наука. Не може да открие загатнатото в текста, разликите в стила и да идентифицира смислово подчертаване. Може да отгатне значението на единични непознати думи с помощта на контекста, но не успява да разбере смисъла на по-голямата част от текста. Затруднява се при изпълнението на лингвистични задачи, свързани със специализиран научен текст.

- **ПИСАНЕ:**

Обучаващият се може да изпълнява съвсем кратки репетирани писмени езикови задачи. Може да напише текст само след продължителна предварителна подготовка, но текстът често е хаотичен и незавършен. Наблюдават се съществени пропуски в овладяването на общолексикалните и особено на терминологичните средства, обслужващи професионални теми от областта на специалността. Правописът и пунктуацията и не са съобразени с основните книжовноезикови норми, допускат се множество системни граматични грешки, които затрудняват разбирането.

- **ГОВОРЕНЕ**

Обучаващият се може да отговаря само с отделни думи или наизустени изрази при диалогично общуване, и то при условие, че събеседникът говори много бавно и в много случаи повтаря казаното. Речта е накъсана, хаотична, с дълги паузи в опит да се намери подходящата дума. Може да се изказва по познати теми от ежедневието, но се затруднява да направи изказване по тема от специалността, дори и след сериозна предварителна подготовка. Разполага с ограничен набор от езикови средства и е овладял около 20 % от заложената в учебната програма специфична терминология от специалността. Произношението на някои думи и изрази е неясно. Среща сериозни затруднения в ритмо-интонационната и акцентна организация на речта.

Слаб (2)

Не отговаря на нито едно от изискванията по-горе

- **СЛУШАНЕ** - не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.
- **ЧЕТЕНЕ** - не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- **ПИСАНЕ** - не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.
- **ГОВОРЕНЕ** - не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.